

Beregnet til

Reguleringsplan for boligutbygging på Konglelunden

Dokument type

Fagrapport

Dato

Desember 2019

KONGLELUNDEN

UTREDNING I HENHOLD TIL NATURMANGFOLDLOVEN §§ 8-12

KONGLELUNDEN
UTREDNING I HENHOLD TIL NATURMANGFOLDLOVEN
§§ 8-12

Revisjon **02**
Dato **2019/12/18**
Utført av **Anna Skaarnæs-Moldestad**
Kontrollert av **Geir Fride Langelo**
Godkjent av **Håvard Wold Skaaden**
Beskrivelse **Utredning i henhold til naturmangfoldloven §§ 8-12**

Ref. 1350021272/ASMO

INNHALDSFORTEGNELSE

1.	INNLEDNING	1
2.	METODE	1
2.1	Kategorisering av rød- og svartelistearter	1
2.2	Forskrift om utvalgte naturtyper, hule eiker	2
3.	OMRÅDEBESKRIVELSE	2
3.1	Berggrunn og løsmasser	2
3.2	Registrerte naturverdier	3
3.2.1	Utvalgte naturtyper	3
3.2.2	Naturtypelokaliteter	4
3.2.3	Arter	4
3.3	Resultater fra utført befarings	5
3.4	Svartelistearter	7
4.	UTREDNING I HENHOLD TIL NATURMANGFOLDLOVEN §§ 8-12	8
4.1	§ 8 – kunnskapsgrunnlaget	8
4.2	§ 9 – Føre-var-prinsippet	8
4.3	§ 10 – Økosystemtilnærming og samlet belastning	9
4.4	§ 11 – Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver	9
4.5	§ 12 – Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder	9
5.	AVBØTENDE TILTAK	10
6.	KONKLUSJON	10
7.	KILDER	11

1. INNLEDNING

Det er igangsatt arbeid med detaljregulering for boligbygging ved Konglelunden i Halden kommune. Planen innebærer at et område som i dag består av et kontorbygg og to bolighus med tilhørende hager og et lite skogsområde skal omdisponeres og bebygges med boligbebyggelse.

2. METODE

Foreliggende fagrapport er utarbeidet for å oppfylle kravene som stilles i forbindelse med en reguleringsprosess, og inneholder en vurdering av det planlagte tiltaket i henhold til prinsippene i naturmangfoldloven kapittel II. Dette innebærer følgende vurderinger:

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

«Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.»

§ 9 Føre-var-prinsippet

«Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningsvedtak.»

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

«En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.»

§ 11 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

«Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets skadens karakter.»

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

«For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samt vurdering av tidligere, nåværende og framtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.»

Utredningen er gjort med utgangspunkt i eksisterende informasjon og en enkel befaring i området. Det er ikke utført kartlegging i området i forbindelse med utredningen.

2.1 Kategorisering av rød- og svartelistearter

Der arter som er rød- eller svartelistet er omtalt i rapporten, gjelder følgende kategorisering:

Rødlistede arter

Rødlistevurdering av arter baserer seg på tilstanden og utviklingen til artens bestander eller leveområder. En art kan bli rødlistet hvis artens bestander eller leveområder gjennomgår en rask reduksjon, bestandene eller leveområdene er små og fragmenterte og de er i nedgang, eller hvis det finnes svært få individer av arten eller den finnes på svært få lokaliteter.

RE = Regionalt utryddet

CR = Kritisk truet

EN = Sterkt truet
VU = Sårbar
NT = Nær truet

Kategoriseringen av artene er hentet fra ny rødliste fra 2015, som ble offentliggjort 18. november 2015.

Svartelistede arter

Alle arter som ikke naturlig hører hjemme i norsk natur, vurderes med tanke på om de utgjør en økologisk risiko for stedegne arter og/eller naturtyper. Den økologiske risikovurderinga er en kombinasjon av invasjonspotensial og økologisk effekt, og det er disse to faktorene som avgjør hvilken kategori arten havner i.

SE = Svært høy risiko
HI = Høy risiko
PH = Potensielt høy risiko

2.2 Forskrift om utvalgte naturtyper, hule eiker

I forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven (FOR-2011-05-13-512), defineres hule eiker som eiketrær med en diameter på minst 63 cm, tilsvarende omkrets på 200 cm, samt eiketrær som er synlig hule og med en diameter på minst 30 cm, tilsvarende omkrets på minst 95 cm. Diameter og omkrets måles i brysthøyde (1,3 m) over bakken, og synlig hulrom defineres som indre hulrom som er større enn åpningen og der åpningen er større enn 5 cm.

At hule eiker er en utvalgt naturtype etter forskriften, innebærer at det er utarbeidet en handlingsplan for å ivareta og legge til rette for gunstig utvikling og rekruttering av hule eiker. I handlingsplanen påpekes det blant annet at det ikke er tilstrekkelig å kun ta vare på de trærne som er store nok/hule, fordi nydannelsen av slike kan ta 400-800 år. Det kreves derfor et langsiktig perspektiv i forvaltningen av eiketrær.

I utgangspunktet er det svært uheldig å felle hule/store eiketrær, og kommunen har gjennom arealplanleggingen et særlig ansvar for å unngå tap/forringelse av naturtypen. Før det treffes en beslutning om å gjøre inngrep i en forekomst av utvalgt naturtype, må konsekvensene kartlegges jfr. Naturmangfoldloven § 53. I denne vurderingen skal det legges vekt på forekomstens betydning for den samlede utbredelse og kvalitet og om en tilsvarende kan etableres eller utvikles på et annet sted.

Hele handlingsplanen kan leses her:

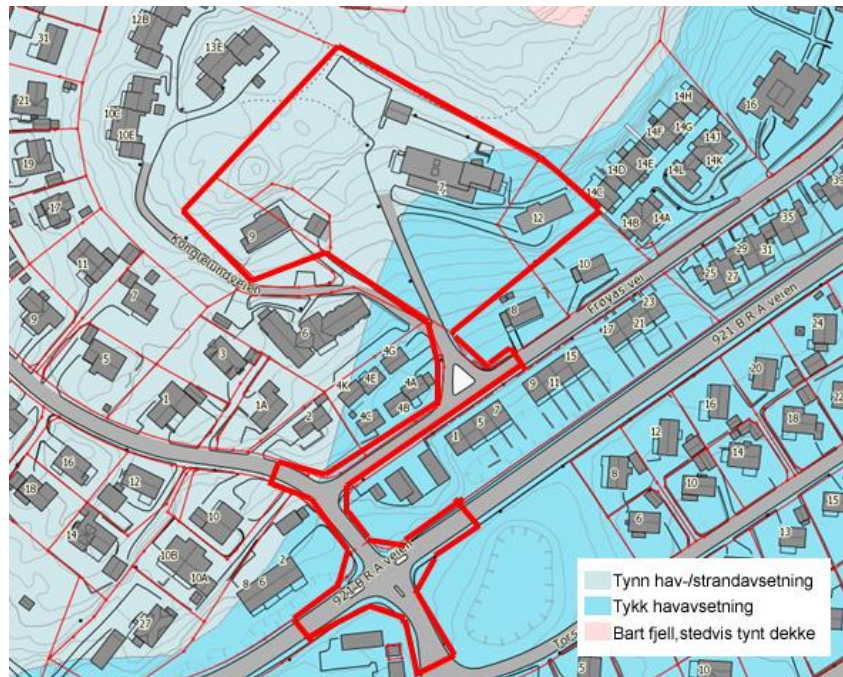
http://www.miljodirektoratet.no/old/dirnat/attachment/2762/DN-rapport-1-2012_net.pdf

3. OMRÅDEBESKRIVELSE

3.1 Berggrunn og løsmasser

Berggrunnen i området består av glimmergneis, glimmerskifer, metasandstein og amfibolitt, overveiende granat-muskovittgneis, stedvis med disten og/eller sillimanitt og med kalksilikatlinser. Dette er hovedsakelig bergarter med «normal forvitring» som ikke i utgangspunktet gir potensiale for spesiell/krevende flora. Likevel kan det forekomme bergarter som forvitrer noe lettere og dermed kan gi opphav til noe mer krevende flora. Eksempler på dette er amfibolitt.

Løsmassene i området består av tynn hav-/strandavsetning og Tykk havsavsetning (Figur 1). Dette er løsmasser som kan gi grunnlag for krevende plantearter, men det trenger ikke nødvendigvis være krevende flora i slike områder selv om forholdene kan ligge til rette for det.

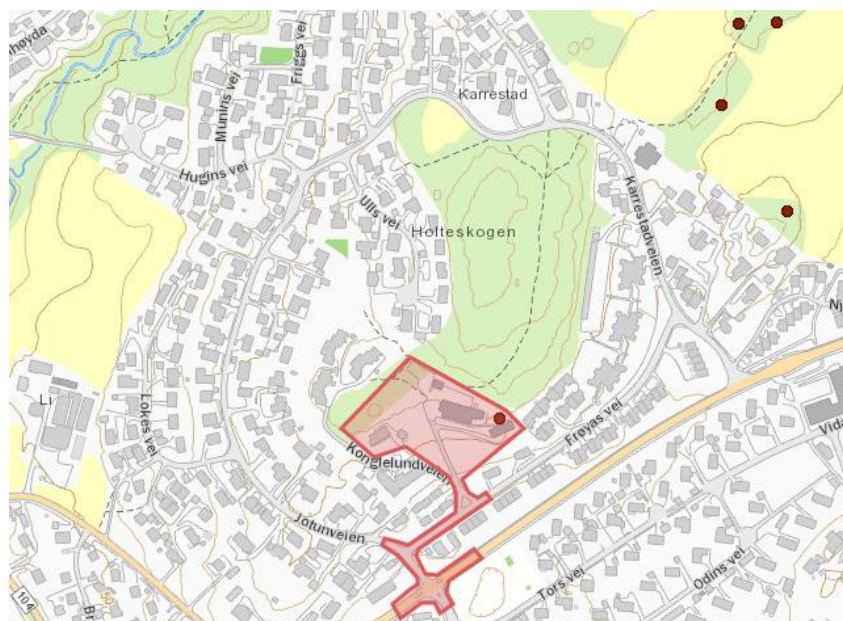

Figur 1:Løsmassekart over området (henta fra NGU sitt løsmassekart). Det varslede planområdet er skissert med rødt omriss.

3.2 Registrerte naturverdier

3.2.1 Utvalgte naturtyper

Det er registrert en lokalitet med utvalgte naturtyper innenfor planområdet. Det er snakk om en eik som er omfattet av forskrift for utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven. Det er også registrert slike trær i nærområdet, men det er kun registreringen innenfor planområdet som blir berørt av planforslaget.

Figur 2: Utsnitt fra Naturbase med utvalgte naturtyper.

Den registrerte hule eika i området har følgende beskrivelse i faktaarket som tilhører lokaliteten i Naturbase:

Id: BN00107721

Områdenavn: Konglelunden

Naturtype: Store gamle trær

Utforming: Eik

Verdi: Viktig

Utvalgt naturtype: Ja

Navn på utvalgt naturtype: U03 – Hule eiker

Registreringsdato: 2010.10.14

Nøyaktighetsklasse: 20-50 m

MOB-Land prioritet: G Ikke vurdert

Verdibegrunnelse: En objektiv verdi-matrise tilpasset Østfolds kystkommuner samt subjektive tilleggskriterier gir grunnlag for den satte verdien (Registreringsskjema for eiker i Østfold, G. Hardeng 2014).

Innledning: Registrering av store eiker i Halden ble gjennomført i 2010–2013. Datasettet har til dels dårlig stedfesting, og spesielt i områder med tette bestander (parker/eikeskoger).

Naturtyper: Annen verdifull eik, omkrets 250 cm

Påvirkning: Grener kappet i gammel tid.

Skjøtsel: Ikke truet.

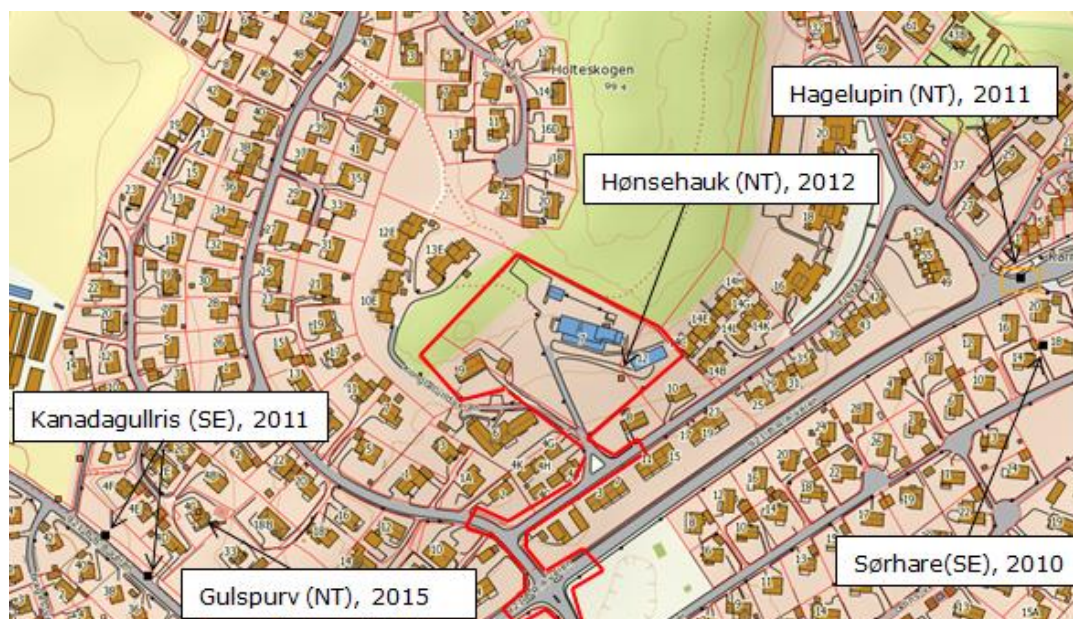
Kilder: Olsen, Jørn Böhmer (Feltundersøkelser).

3.2.2 Naturtypelokaliteter

Bortsett fra eika i området er det ikke registrert naturtypelokaliteter i eller i nærheten av det aktuelle området.

3.2.3 Arter

Det er registrert en forekomst av hønehauk innenfor planområdet (Figur 3). Registreringen er gjort i 2012. Det er ikke kjent at det er hekking i området, og det anses som sannsynlig at det er snakk om en enkeltregistrering.

Figur 3: Utsnitt fra Artsdatabankens Artskart.

3.3 Resultater fra utført befarings

Befaringa ble utført i slutten av mars, og vekstsesongen var ikke ordentlig i gang. Det er derfor ikke gjort registreringsarbeid med tanke på planter i området.

I tillegg til den allerede registrerte eika, ble det oppdaget to eiketrær til med omkrets over 200 cm i brysthøyde (130 cm over bakken). Det ble ikke fastslått 100% sikkert at de to som ikke er registrert i området tidligere er eiketrær, men blader og eikenøtter på bakken rundt trærne gjør at det foreløpig tas utgangspunkt i at det er eik. De to nye ble målt til omkrets 222cm (tre nr. 3 i figur 4), og 228cm (tre nr. 2 i figur 4) ved brysthøyde. Alle de tre eiketrærne er markert i flyfoto i Figur 4 nedenfor.

Figur 4: Flyfoto over området. De to aktuelle trærne er markert med rød prikk.

Eik nr. 1 er den som allerede er registrert som utvalgt naturtype (Figur 5).

Figur 5: Tre nr. 1 som allerede er registrert som utvalgt naturtype i området.

Hverken tre nr. 2 eller 3 er synlig hule. Tre nr. 2 står helt i utkanten av en asfaltert plass i forbindelse med eksisterende bygning, med en hekk på andre siden (Figur 6). Den er ikke synlig hul, og stammen deler seg i to et stykke opp.

Figur 6: Tre nr. 2.

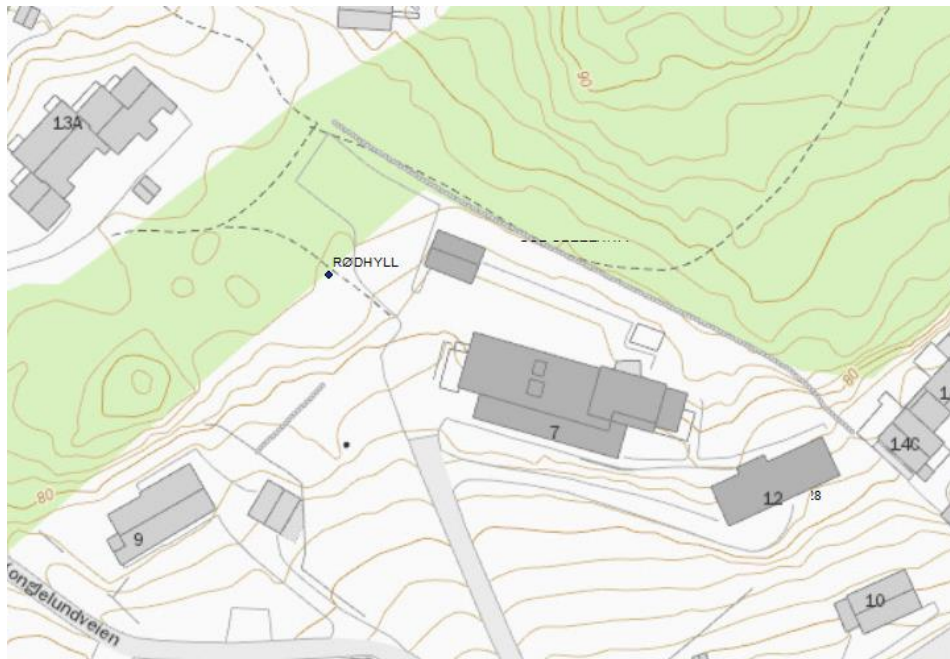
Tre nr. 3 er heller ikke synlig hult (Figur 7). Det er kappet greiner på nedre del av stammen tidligere, og det er en sprekk gjennom barken, men det er ikke stor nok åpning til at teet anses som synlig hult.

Figur 7: Det tredje eiketreet i området som også er omfattet av forskrift for utvalgte naturtyper, hule eiker.

3.4 Svartelistearter

Det er ikke registrert svarteligstearter i det aktuelle området i Artsdatabankens Artskart. Likevel ble det registrert en rødhyll (SE) under befaringa (Figur 8). Det anses som sannsynlig at det finnes uregistrerte forekomster innenfor området, særlig i veikanter og lignende. Befaringa ble utført for tidlig på året til å oppdage slike forekomster.

Figur 8: Plassering av rødhyllbusk som ble oppdaget under befaringa.

4. UTREDNING I HENHOLD TIL NATURMANGFOLDLOVEN §§ 8-12

4.1 § 8 – kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapsgrunnlaget om områdets verdi for biologisk mangfold, som presentert i kapittel 3 ovenfor anses som tilstrekkelig for å belyse planens påvirkning på naturen. Det er likevel noe usikkerhet rundt uregistrerte forekomster av svartelistede plantearter.

Området er i hovedsak sterkt preget av menneskelig aktivitet med kontorbygg, boligbygg og tilhørende hager og «parkanlegg». Likevel er det flere store/gamle trær i området, inkludert tre store eiketrær. Det ene er allerede registrert og verdivurdert i Naturbase, de andre er ikke registrert, og det er noe usikkerhet om hvorvidt det er en eik eller ikke, siden treet var uten blader i befaringstidspunktet og det var beskjedent med blader etc. på bakken rundt trærne. Sannsynligheten for at det er eik anes likevel som stor på grunn av blader og eikenøtter på bakken rundt treet.

Alle de tre eiketrærne omfattes av forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven § 3 3) Hule eiker.

4.2 § 9 – Føre-var-prinsippet

Med tanke på svartelistede arter anses sannsynligheten for at det finnes uregistrerte forekomster i området som relativt stor. Dette innebærer at det må tas spesielle hensyn under anleggsperioden for å hindre at prosjektet medfører spredning av slike arter til nye steder.

Når det gjelder de hittil uregistrerte eike, medfører føre-var-prinsippet at det tas utgangspunkt i at det er eiketrær. Hvis det viser seg å være noe annet når vekstsesongen kommer i gang, omfattes ikke dette treet av forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven.

Føre-var-prinsippet kommer ikke til anvendelse med tanke på andre elementer enn ovenfornevnte, da kunnskapsgrunnlaget anses som tilstrekkelig.

4.3 § 10 – Økosystemtilnærming og samlet belastning

Den planlagte boligutbyggingen vil ikke berøre registrerte naturtyper eller rødlistede arter. Det er tre forskriftsfredete eiketrær i området som forutsettes bevart. Det er viktig at arbeidene ikke skader trærnes rotsoner eller kroner. Planområdet er allerede i svært stor grad påvirket av menneskelig aktivitet, og planen omhandler i stor grad omdisponering/fortetting av et område som allerede er bebyggt. Det er en liten skogflekk i planens nordvestre hjørne som vil gå tapt, men utover det konkrete arealtapet anses effekten av dette som minimal.

Utbyggingen i området vil ikke avskjære landskapsøkologiske sammenhenger i et større perspektiv, eller sammenhengen mellom større skogsområder.

Planen vil ikke øke den totale belastningen på viktige/verdifulle naturtyper eller sårbare arter. Dette forutsetter at de tre eiketrærne med tilstrekkelige rotsoner bevares gjennom planforslaget.

4.4 § 11 – Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

Hvis anleggsarbeidene medfører negative effekter for viktig biologisk mangfold som hule eiker og/eller krevende/rødlista arter knyttet til eik forutsettes det at tiltakshaver bekoster utbedring av disse skadene. Det er nødvendig å tilpasse utbyggingsplanene til forekomster av de registrerte hule eikene.

Hvis det spres svartelistede arter til nye områder som en følge av arbeidene, må tiltakshaver rette opp.

4.5 § 12 – Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det er forekomster av svartelistede arter i området. Det er også mistanke om at det finnes uregistrerte forekomster i området, særlig mot veien og eksisterende hager i området rundt planområdet. Det er viktig at dette hensyntas i forbindelse med massehåndtering i anleggsperioden. Det er viktig å være klar over at slike arter kan spre seg via både frø og planterester, og at frøbanker kan overleve i mange år i jorda før de spirer. For eksempel er det vist at hagelupin kan spire etter 50 år.

Tre muligheter for massebehandling i området er aktuelle:

1) Infiserte masser legges i et varig deponi innenfor planområdet.

Dette innebærer at massene deponeres i en dyp fylling. Hvis dette blir løsningen må det sikres at disse massene ikke kan røres på et senere tidspunkt, fordi frøbanker fra mange av de svartelistede artene kan overleve i svært mange år i bakken, for så å spire når de får forhold som tillater det. Ved lagring av massene i et slikt deponi må det også tas hensyn til at avrenning i området potensielt kan vaske ut frø/planterester fra den deponerte jorda hvis de infiserte massene ikke er skilt fra over- og underliggende lag.

2) Infiserte masser leveres til destruksjon ved et godkjent mottak.

I dette tilfellet vil massene varmebehandles slik at frø og planterester ødelegges. Dette innebærer at massene må fraktes ut av området, og det er viktig at dette skjer på en forsvarlig måte slik at artene ikke spres i forbindelse med transporten. Dette innebærer tiltak som å dekke massene godt til under transporten og fjerne alle jordrester fra biler, gravemaskin og annet utstyr før de flyttes ut av området.

3) Infiserte masser brukes som topplag innenfor planområdet i områder som skal slås hyppig.

Dette medfører at eventuelle frø og planterester ikke får mulighet til å spire/slå rot. I dette tilfellet er det viktig at det sikres gjennom reguleringsplanens bestemmelser at massene må følges opp og faktisk slås hyppig nok, og ikke fraktes ut av området på et senere tidspunkt.

Hvis store/gamle trær skal felles i forbindelse med arbeidene anbefales det at disse legges igjen i området. Dette gjelder spesielt eiketrær, men også andre gamle/grove trær. Å legge igjen de felte trærne i området vil medføre at treet som habitat for insekter, vedboende sopp og lignede blir værende i området.

5. AVBØTENDE TILTAK

De tre eiketrærne i området bør bevares med tilstrekkelig rotsoner. Minimum 5 meter fra stammen (gjørne mer!) og ut anbefales for å sikre at det tas høyde for hele rotsonene. I tillegg bør det etterstrebtes at de ikke blir stående i skyggen av store/høye bygninger slik at dagens soleksponering forsvinner. I anleggsfasen bør trærne med tilstrekkelige rotsoner gjerdes inn slik at det sikres at ikke maskiner og lignende kommer borti dem eller graver for nære.

Det er flere andre store/gamle trær i området som ikke omfattes av forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven. Disse trærne anbefales også i størst mulig grad å bevares, men det er ikke et absolutt krav. Det anbefales at stammene av store/gamle trær som må felles legges igjen i området eller i passende områder i nærheten som liggende død ved. På denne måten vil trærne kunne fortsette å være habitat for insekter og andre arter som er tilknyttet trær og død ved.

6. KONKLUSJON

Planområdet på Konglelunden er allerede bebygget, men det er også snakk om utvidelse av bebyggelsen med et område som i dag er skogkledt. Utover det konkrete arealtapet av skog, ases ikke konsekvensene av dette med tanke på naturmangfold som betydelige. Det er snakk om relativt karrig skog dominert av furu. Det anbefales at store/gamle trær som må felles under anleggsarbeidene legges igjen som døde stubber/stokker i området.

Det er tre eiketrær i området som omfattes av forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven. Disse må bevares med tilstrekkelig rotsoner i planforslaget, og den nye bebyggelsen må ikke redusere soldisponeringen til disse.

7. KILDER

Artsdatabanken.no:

- Artskart: <http://artskart.artsdatabanken.no/default.aspx>
- Norsk rødliste for arter: <http://artsdatabanken.no/Rodliste>
- Norsk svarteliste 2012:
<http://artsdatabanken.no/fremmedearter/fremmedearterinorge/2012>

Direktoratet for naturforvaltning (2012): Handlingsplan for utvalgt naturtype hule eiker. (finnes her: http://www.miljodirektoratet.no/old/dirnat/attachment/2762/DN-rapport-1-2012_net.pdf)

Lovdata: Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven (FOR-2011-05-13-512)
(Finnes her: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-05-13-512?q=forskrift%20om%20utvalgte%20naturtyper>)

Miljøstatus.no: <http://www.miljostatus.no/kart/>

Naturbase.no: <http://kart.naturbase.no/>

- Faktaark for den registrerte hule eika:
<http://faktaark.naturbase.no/naturtype?id=BN00107721>

NGU.no:

- Berggrunnskart (Berggrunn N250 med lineamenter):
<http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>
- Løsmassekart: <http://geo.ngu.no/kart/losmasse/>